

Sygn. akt V KK 254/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **P. G.**

skazanego za przestępstwa z art. 275 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 7 września 2021 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. jako oczywiście zasadnej,

kasacji Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 22 sierpnia 2019 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Z. w dniu 22 sierpnia 2019 roku, w sprawie o sygn. akt II K [...], wydał wyrok, na mocy którego:

1. uznał oskarżonego P. G. za winnego tego, że w dniu 18 lipca 2018 roku w W. rejonu z., na terenie Zakładu P. w W. przywłaszczył znaną kartę bankomatową Banku [...] SA numer [...] wydaną dla E. F.. tj. czynu z art.

275 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 275 § 1 k.k. wymierzył mu karę 2 miesięcy pozbawienia wolności,

2. uznał oskarżonego P. G. za winnego tego, że w okresie od 18 do 20 lipca 2018 roku w W. rejonu z., na stacji paliw oraz w sklepie S., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, poprzez użycie w transakcjach karty zbliżeniowej karty bankomatowej Banku [...] SA numer [...] wydanej dla E. F. pokonał zabezpieczenie elektroniczne włamując się do systemu bankowego i w dniu 18 lipca 2018 roku dokonał kradzieży pieniędzy w kwocie 12.99 zł i 49.36 zł. zaś w dniu 19 lipca 2018 roku pieniędzy w kwocie 36,28 zł stanowiących płatność za zakupiony na stacji paliw towar, a następnie w dniu 20 lipca 2018 roku dokonał kradzieży pieniędzy w kwocie 5,99 zł i 28,39 zł stanowiących płatność za zakupiony w sklepie towar, czym działał na szkodę S. F. i E. F., tj. czynu z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to. na podstawie art. 279 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności,
3. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone w pkt 1 i 2 wyroku kary pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonemu P. G. karę łączną 1 roku pozbawienia wolności.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 30 sierpnia 2019 roku.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył go w całości na korzyść oskarżonego i zarzucił mu:

- rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 117 § 1 i 2 k.p.k. w zw. art. 374 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k., polegające na wadliwym uznaniu, że awizowane i niepodjęte w terminie zawiadomienie oskarżonego o terminie rozprawy wyznaczonej w dniu 22 sierpnia 2019 roku, zostało mu prawidłowo doręczone i wystąpiły tym samym warunki do rozpoznania sprawy pod jego nieobecność, podczas gdy korespondencji tej nie wysłano na podany przez oskarżonego w toku przesłuchania w charakterze podejrzanego adres, stanowiący jego miejsce zamieszkania (dłuższego pobytu) i jednocześnie adres do doręczeń, co w konsekwencji skutkowało przeprowadzeniem postępowania pod jego nieobecność z rażącym

naruszeniem prawa oskarżonego do obrony, polegającym na uniemożliwieniu mu wzięcia udziału w rozprawie oraz poddania wydanego wyroku skazującego kontroli Sądu II instancji,

- rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k., polegające na dokonaniu niepełnej oceny materiału dowodowego wskutek zaniechania wyjaśnienia wynikających z niego istotnych okoliczności, wskazujących na fakt dysponowania kartą bankomatową I. SA, należącą do E. F., której przywłaszczenie i użycie przypisano oskarżonemu P. G., również przez inne osoby, tj. M. K. i A. G. i nieprzeprowadzenia dowodów z przesłuchań wymienionych, co doprowadziło do przedwczesnego oparcia rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego P. G. wyłącznie na jego wyjaśnieniach.

Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna i jako taka podlega uwzględnieniu.

Za taką oceną kasacji przemawia przede wszystkim pierwszy sformułowany w niej zarzut.

Nie ulega wątpliwości, że rozpoznanie niniejszej sprawy przez Sąd Rejonowy w Z. w dniu 22 sierpnia 2019 roku nastąpiło pod nieobecność oskarżonego P. G. po stwierdzeniu, iż „oskarżony P. G. nie stawił się, awizowano zawiadomienie”. W następstwie tego ustalenia Sąd postanowił na mocy art. 374 § 1 k.p.k. prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego, „którego udziału nie uznał za obowiązkowy”. Tymczasem warunkiem rozpoznania sprawy pod nieobecność oskarżonego w trybie określonym w art. 374 § 1 k.p.k. jest w pierwszej kolejności prawidłowe jego powiadomienie o terminie rozprawy, a gdy się na nią nie stawi, uznanie jego obecności za nieobowiązkową. W realiach niniejszej sprawy brak było zaś podstaw do przyjęcia, iż P. G. został prawidłowo zawiadomiony o rozprawie, a tym samym do jej prowadzenia pod nieobecność oskarżonego.

Z analizy akt wynika bowiem, że w toku postępowania przygotowawczego podczas przesłuchania w dniu 27 marca 2019 roku w charakterze podejrzanego P.

G. podał jako miejsce zameldowania na pobyt stały: „M. k. J., gm. S.”, zaś jako miejsce zamieszkania (dłuższego pobytu), a jednocześnie adres do odbioru korespondencji wskazał: „W. ul. W. (nad kasynem gier)”. Wprawdzie nie jest to adres pełny ze wskazaniem numeru budynku, ewentualnie także numeru mieszkania, ale stwierdzić należy, że przeprowadzający czynność przesłuchania podejrzanego funkcjonariusz Policji zaniechał tegoż doprecyzowania poprzez dopytanie samego P. G..

Nadto bezsporne jest i to, że w aktach przedmiotowej sprawy znajduje się notatka z przeprowadzonej w dniu 2 marca 2019 roku względem P. G. kontroli drogowej, dotyczącej popełnionego przez niego wykroczenia. W jej toku ustalono, iż P. G. jest poszukiwany w przedmiotowej sprawie w celu ustalenia miejsca pobytu. Wówczas P. G. sporządził własnoręcznie oświadczenie, w treści którego wskazał, że zamieszkuje pod adresem „W.”, a jako adres do korespondencji wskazał: „W. ul. S.”. Jednocześnie P. G. w oświadczeniu tym, będąc poinformowanym, iż jest poszukiwany przez Prokuraturę Rejonową w Z., zobowiązał się do odbioru korespondencji pod adresem: W., ul. S..

Ten ostatni adres oskarżonego wskazano we wniesionym w tej sprawie akcie oskarżenia. Także zawiadomienie o skierowaniu przez prokuratora aktu oskarżenia wysłano P. G. na ul. S. w W.. Oskarżony korespondencji tej nie odebrał, była ona dwukrotnie awizowana. Również zawiadomienie o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 22 sierpnia 2019 roku zostało wysłane na ten sam adres, tj. adres podany przez P. G. w oświadczeniu z dnia 2 marca 2019 roku.

W tej sytuacji nie powinno jednak budzić żadnych wątpliwości to, iż wysłanie zawiadomienia o rozprawie na wskazany w dniu 2 marca 2019 roku w oświadczeniu przez samego oskarżonego adres do odbioru korespondencji nie spełnia warunku prawidłowego poinformowania go o jej terminie.

Należy bowiem podnieść, że obowiązek podania adresu do odbioru korespondencji spoczywa na osobie podejrzaney. Wprawdzie w dniu 27 grudnia 2018 roku wydano postanowienie o przedstawieniu P. G. zarzutów, ale dopiero przed pierwszym przesłuchaniem w charakterze podejrzanego w dniu 27 marca 2019 roku otrzymał on treść pisemnych pouczeń o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach, w tym o obowiązku wskazania adresu, na który ma

być kierowana korespondencja (art. 133 § 1 i § 2 k.p.k.), zawiadamiania organu procesowego o każdej zmianie miejsca pobytu trwającego dłużej niż 7 dni oraz - co istotne - został pouczony o możliwych konsekwencjach niewskazania adresu do doręczeń lub zmiany miejsca pobytu, takich jak przeprowadzenie rozprawy pod jego nieobecność, co może uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów. Z tego względu nie sposób przyjąć, by adresem właściwym do kierowania w sprawie niniejszej korespondencji był adres wskazany przez P. G. w oświadczeniu z dnia 2 marca 2019 roku, tym bardziej, że będąc przesłuchiwanym w dniu 27 marca 2019 roku i dopiero wówczas pouczony o wspomnianym obowiązku i następstwach jego nie spełnienia podał on już inny adres. Wprawdzie nie był to adres pełny, ale – mimo to – na tyle konkretny, by wydając w dniu 16 maja 2019 roku (k. 76) zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy na dzień 22 sierpnia 2019 roku, adresem tym się posłużyć. O ile nie, to nic nie stało na przeszkodzie, aby w drodze wywiadu i ustaleń policji doprecyzować ten adres, skoro okres ponad 3 miesiące od dnia wydania tego zarządzenia do dnia samej rozprawy, był wystarczający do poczynienia takich ustaleń. Wysłanie zawiadomienia o terminie rozprawy głównej na adres inny niż wskazany przez P. G. w toku jego przesłuchania w charakterze podejrzanego, powoduje, że nieodebrane przez niego tej przesyłki, nie spełnia wymogu prawidłowego powiadomienia oskarżonego o terminie rozprawy głównej, koniecznego dla prowadzenia postępowania pod nieobecność oskarżonego.

W konsekwencji - Sąd Rejonowy nie był uprawniony do prowadzenia pod nieobecność oskarżonego rozprawy głównej w dniu 22 sierpnia 2019 roku. Nie dysponował bowiem właściwym dowodem potwierdzającym to, że został on o tej czynności prawidłowo powiadomiony. Wyłącznie poprawne wskazanie danych adresowych warunkuje możliwość uznania zawiadomienia za doręczone, także i wtedy, gdy nastąpi sytuacja tzw. doręczenia zastępczego, o której stanowi przepis art. 133 § 1 i 2 k.p.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2017 roku, sygn. akt III KK 424/17, LEX nr 2445786, podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2016 roku, sygn. akt V KK 187/16, LEX nr 2067792).

„W świetle obowiązujących przepisów można prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego, którego udział w rozprawie nie był obowiązkowy tylko

wówczas, gdy został on prawidłowo, a więc w sposób zgodny z treścią przepisów zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, zawiadomiony o jej czasie i miejscu. Nieprawidłowe powiadomienie jest z kolei równoznaczne z niepowiadomieniem o terminie rozprawy i w rezultacie zawsze rodzi konieczność zaniechania jej przeprowadzenia, o czym wprost stanowi przepis art. 117 § 2 k.p.k." (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2020 roku, sygn. akt IV KK 283/20; orzeczenie niewystępujące w bazie orzeczeń Sądu Najwyższego).

Powyżej uchybienia pozbawiły oskarżonego P. G. prawa do udziału w rozprawie, co stanowi zarazem rażące naruszenie przepisów art. 117 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 374 § 1 k.p.k. Ich następstwem było również naruszenie wynikającego z art. 6 k.p.k. prawa oskarżonego do obrony, skoro poprzez uniemożliwienie mu osobistego uczestnictwa w rozprawie, nie mógł on składać wyjaśnień, oświadczeń i wniosków, czy też zaskarżyć przedmiotowego wyroku i poddać go kontroli Sądu odwoławczego.

Mając zaś na uwadze, że prawo stron do uczestniczenia w rozprawie jest fundamentalnym prawem demokratycznego procesu karnego, a tym samym stanowi jeden z głównych elementów rzetelnego postępowania, to niewątpliwie przedstawione wyżej naruszenia przepisów prawa procesowego mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, jako że orzekanie z naruszeniem rzetelności procedowania, a szczególnie uniemożliwienie podjęcia aktywnej obrony, nie pozwala uznać wydanego wyroku za zapadłego w wyniku rzetelnego procesu karnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 roku, sygn. akt V KK 48/09, OSNwSK 2009/1/1559, z dnia 18 grudnia 2013 roku, sygn. akt III KK 387/13, Prok. i Pr. - wkł. 2014/3/16 i z dnia 6 listopada 2018 roku, sygn. akt IV KK 421/17, Prok. i Pr. - wkł. 2019/3/11).

Zasadny jest także drugi zarzut kasacji. Skarżący trafnie stwierdził, że brak jest wprawdzie pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku, ale przypisanie oskarżonemu P. G. odpowiedzialność karną za czyny z art. 275 § 1 k.k. i z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. dowodzi, iż ustalenia w tym zakresie oparto tylko na wyjaśnieniach samego oskarżonego złożonych w postępowaniu przygotowawczym, stanowiących wszak jedynie część zgromadzonego wówczas materiału dowodowego. Nie wyjaśniono natomiast ewentualnego związku z

przywłaszczeniem karty bankomatowej M. K. (K.) i A. G., mimo, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika wprost, że również oni znajdowali się w posiadaniu karty bankomatowej I. SA wystawionej na nazwisko E. F. (zawiadomienie S. F. o popełnieniu przestępstwa - k. 4 -7; zeznania świadka A. D. - k. 21 - 23; zeznania świadka J. B. - k. 38 - 39). Dowody te mogą mieć znaczenie dla badanej sprawy. Ich przeprowadzenie może być pomocne dla oceny wiarygodności wyjaśnień oskarżonego, a tym samym i rzetelnego jej rozpoznania.

Z tych wszystkich względów należało ocenić rozpoznawaną kasację jako oczywiście zasadną i – w konsekwencji – uchylić zaskarżony nią wyrok.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy będzie miał na względzie powyższe uwagi i spostrzeżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.